

**ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Рев-533/05
Бања Лука, 16.02.2007. године**

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића, као предсједника вијећа, те Стаке Гојковић, Стевана Савића, Биљане Томић и Горјане Попадић, као чланова вијећа, у правној ствари тужилаца Н. Д., М. Д., Ж. Д. и млдб. М. Д., коју заступа мајка и законска заступница Ж. Д., те Д. Л. рођене Д., сви из П., П. број 324., против тужене Републике Српске, Министарства одбране ВРС, коју заступа Војно правобранилаштво ВРС, Одјељење Б.Л., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене против пресуде Округног суда у Б. Л. број Гж-2393/02 од 29.03.2005. године, на сједници вијећа одржаној 16.02.2007. године, донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Ревизија се уважава, укида се пресуда Округног суда у Б. Л. број Гж-2393/02 од 29.03.2005. године и предмет враћа истом суду на поновно суђење.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у П. број П-330/2002 од 25.09.2002. године обавезана је тужена да на име накнаде материјалне штете исплати тужитељици Н. Д. износ од 600,00 КМ, а осталим тужиоцима, осим млдб. М. Д. по 100,00 КМ, те да на име накнаде нематеријалне штете тужиоцима Н. Д., М. Д. и млдб. М. Д. исплати по 7.000,00 КМ, Ж. Д. 5.500,00 КМ и Д. Л. 4.500,00 КМ, све са законском затезном каматом почев од 25.09.2002. године до исплате. Са дијелом тужбеног захтјева за накнаду нематеријалне штете преко досуђених износа тужиоци су одбијени, а у дијелу којим је тражена накнада материјалне штете за изградњу надгробног споменика тужба је одбачена. Истом пресудом одлучено је да свака странка сноси своје трошкове.

Другостепеном пресудом Округног суда у Б. Л. број Гж-2392/02 од 29.03.2005. године жалба тужене је одбијена и првостепена пресуда у досуђујућем дијелу потврђена.

Благовремено изјављеном ревизијом тужена побија другостепену пресуду због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се оспорена пресуда укине и предмет врати на поновно суђење.

Тужиоци нису одговорили на ревизију тужене.

Ревизија је основана.

У овој парници тужиоци захтјевају да им тужена надокнади материјалну и нематеријалну штету коју су претрпјели услјед смрти П. Д., њиховог сина, супруга, оца и брата.

Наконведеног расправљања по постављеном тужбеном захтјеву тужилаца првостепени суд је нашао утврђеним: да је П. Д. као припадник Војске Републике Српске рањен 21.09.1992. године у П., Х. П., у предјелу лијеве потколенице и стопала; да је након тога био тежак болесник и лијечен да би 23.03.1997. године преминуо од менингитиса; да су тужиоци Н. и М. Д. родитељи, Ж. Д. супруга, М. Д. кћи, а Д. Л. сестра покојног П.; да је сестра Д. живјела у заједничком домаћинству са родитељима и братом П. док је био жив; да су сахрану обавили тужиоци по мјесним православним обичајима о свом трошку, без помоћи ВРС, те да је П. Д. био једино мушко дијете својих родитеља.

Код оваквог стања ствари првостепени суд је закључио да је блиски сродник тужилаца П. Д. преминуо 23.03.1997. године од менингитиса као последице рањавања, па да је тужена

одговорна за штету коју су тужиоци претрпјели у смислу члана 173. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ", бр. 29/78, 39/85 и 57/89, те "Службени гласник Републике Српске", бр. 17/93, 3/96 и 39/03, даље: ЗОО). Цијенећи околности конкретног случаја првостепени суд је досудио тужиоцима на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене и будуће душевне болове због смрти блиског лица накнаду у износима наведеним у изреци првостепене пресуде позивајући се на одредбе члана 200. и 201. ЗОО, а накнаду материјалне штете за трошкове сахране и црнине по слободној оцјени у смислу члана 223. тада важећег Закона о парничном поступку ("Службени лист СФРЈ", број 4/77 до 35/91, те "Службени гласник Републике Српске", бр. 17/93, 14/94 и 32/94 – даље: ЗПП) и одредби члана 189. и 190. ЗОО. У дијелу којим су тужиоци тражили накнаду за трошкове изградње надгробног споменика, првостепени суд је тужбу одбацио због ненадлежности суда да одлучује о том захтјеву.

Другостепени суд је у свему прихватио чињенично утврђење и правни закључак првостепеног суда, па је жалбу тужене одбио и првостепену пресуду потврдио.

Неосновани су наводи ревизије којим ревидент оспорава надлежност другостепеног суда у овој правној ствари, позивајући се на одредбе члана 1. и 18. Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 64/03, даље: Закон о унутрашњем дугу), те истиче да је другостепени суд требао прекинути поступак до доношења посебног закона, у смислу члана 378. став 1. тачка 6. важећег Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр. 58/03, 85/03 и 74/05, даље: важећи ЗПП).

Из садржаја поменутих одредби не произлази да је суђење у споровима о материјалним и нематеријалним штетама, насталим за вријеме рата у времену од 1992. до 1996. године изузето из надлежности редовних судова, нити да се у тим предметима поступак прекида.

Чланом 19. став 1. Закона о унутрашњем дугу прописано је да ће се начини и рокови верификације појединачних потраживања по основу материјалне и нематеријалне штете, настале у периоду ратних дејстава, регулисати посебним законом. То је Закон о остваривању права на накнаду материјалне и нематеријалне штете настале у периоду ратних дејстава од 20. маја 1992. године до 19. јуна 1996. године („Сл. гласник РС“, број 103/05 – даље: Закон о остваривању права). Тим Законом је прописано да се поступак признавања права на накнаду материјалне и нематеријалне штете, настале за вријеме ратних дејстава спроводи путем вансудског поравнања код Правобранилаштва Републике Српске, али само у предметима који нису правоснажно окончани (члан 4.). Закон о остваривању права ступио је на снагу 29. новембра 2005. године.

Другостепена пресуда у овом предмету донесена је 29.03.2005. године када је постала и правоснажна. Из тих разлога се на овај спор није могла примјенити одредба члана 4. поменутог Закона о остваривању права. Неосновани су и наводи ревидента да се камате на ове обавезе отписују у цијелости. Тачно је да је чланом 20. став 1. Закона о унутрашњем дугу прописано да се камата на опште обавезе из члана 4. тог Закона у цијелости отписује и да не представља обавезу Републике Српске. Ова одредба није од утицаја на правилност побијане пресуде у погледу одлуке о законској затезној камати која је досуђена у складу са одговарајућим правилима ЗОО и може бити релевантна само приликом исплате накнаде као евентуалног унутрашњег дуга Републике Српске у смислу Закона о унутрашњем дугу и Закона о остваривању права.

Међутим, основано ревидент истиче да су нижестепене пресуде засноване на погрешној примјени материјалног права.

Одредбом члана 173. ЗОО прописано је да се сматра да штета настала у вези са опасном ствари, односно опасном дјелатношћу потиче од те ствари, односно дјелатности, изузев ако се не докаже да оне нису биле узрок штете. Одредбом члана 174. ЗОО прописано је да за штету од опасне ствари одговара њен ималац, а за штету од опасне дјелатности одговара лице које се њом бави.

Према томе, да би постојала одговорност тужене за штету коју су тужиоци претрпили услјед смрти блиског им лица, у конкретном случају нужно је утврдити да је смрт П. Д. наступила као посљедица рањавања или обољења при вршењу војне службе.

Из стања списка предмета произлази да је П. Д., као припадник ВРС рањен 21.09.1992. године у П. приликом постављања минског поља у предјелу лијевог потколенице и стопала (Увјерење В.П. П. бр. 716-20/310 од 14.10.1992. године), а да је умро од менингитиса 23.03.1997. године. Према потврди Р.О. Клиничко-медицинског центра Б. Л. од 21.05.1997. године, коју је потписао примаријус Др Ж. Р., П. Д. је у више наврата лијечен од посттравматског менингитиса који је био узрок смрти, а пошто је оперисан прије рата 1986. године у Јб. гдје је урађена пластична операција, менингитиси су престали.

У току рата доживио је експлозију мине након чега су услиједили нови рецидиви, тако да је код друге упале мозга дошло до леталног исхода, с обзиром да се радило о једној бактерији која је резистентна на антибиотике, па је смрт наступила због менингитиса који је посљедица експлозије у рату што је индиректан узрок смрти. Према записнику конзилијума љекара од 03.06.1997. године смрт П. Д. је узрочно-посљедично везана за учешће у В. Р. С., јер су с обзиром на ратне услове ослабљене обрамбене снаге организма, а као најбитнији моменат је да у ратним условима болест није откривена у почетној фази када би се савременим достигнућима медицинске науке могла успјешно лијечити.

Тужена у жалби изјављеној против првостепене пресуде од 13.07.2000. године, која је укинута другостепеном пресудом од 23.04.2002. године оспорила је постојање узрочно-посљедичне везе између рањавања и смрти Д. П. и предложила да се проведе доказ вјештачењем по вјештаку одговарајуће медицинске струке. Међутим, првостепени суд у поновном поступку није провео тај доказ, а жалбене наводе тужене истакнуте у овом правцу другостепени суд је одбио као неосноване, паушалном оцјеном да је чињенично утврђење првостепеног суда правилно и потпуно.

Из напријед наведених објективних доказа у спису произилази да је блиски сродник тужилаца и прије рата, па дакле прије повређивања лијечен од менингитиса, а рањен је 21.09.1992. године у предјелу лијеве потколјенице и стопала. Смрт је наступила од менингитиса готово пет година послје рањавања. Стога је одлучно да ли је до рецидива менингитиса дошло услјед рањавања или због немогућности откривања болести у почетној фази и адекватног лијечења у ратним условима или би до тога дошло неовисно од ових догађаја, с обзиром на раније констатовано обољење и лијечење. Ове одлучне чињенице могу се утврдити само провођењем доказа вјештачењем, по вјештаку одговарајуће медицинске струке (специјалисте инфектолога) што нижестепени судови нису учинили.

Како је због погрешне примјене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено ваљало је примјеном члана 250. став 2. у вези са чланом 456. став 2. важећег ЗПП одлучити као у изреци.

Предсједник вијећа
Петар Бајић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић